

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 P 797481 24 Rev
Sarajevo, 28.01.2025. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Svjetlane Milišić-Veličkovski, kao predsjednice vijeća, Amele Mahić Samardžić i Mirsade Čaušević-Dučić, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.K iz T., ulica S. broj ..., Š. R. iz T., ulica M.B.-B. broj ..., N.R. iz T., ulica M.B.-B. broj ..., I.M. iz L., ulica P.b. broj ... i M. S. iz T., ulica R.L. broj ..., koje zastupaju punomoćnici Bekir Gavrankapetanović, Damir Koldžo, Emir Kukić i Džemila Gavrankapetanović advokati iz Sarajeva, protiv tužene Federacije Bosne i Hercegovine, zastupane po Federalnom pravobranilaštvu, ulica Alipašina broj 6, Sarajevo, radi utvrđenja diskriminacije i isplate, vrijednost spora 35.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu, broj: 65 0 P 797481 21 GŽ od 10.10.2024. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 28.01.2025. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu 65 0 P 797481 19 P od 18.05.2021. godine odlučeno je:

„Utvrđuje se da su tužitelji K. M., R. Š., R.N., M.I. i S.M. neposredno diskriminirani od strane tužene Federacije BiH na način što je donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica sa djecom („Službene novine FBiH“ 14/09), koji Zakon je stupio na snagu 12.03.2009. godine, tužena Federacija BiH povrijedila pravo tužitelja na jednako postupanje, čime su tužitelji izvedeni iz stečenih prava na isplatu invalidnine.

Nalaže se tuženoj da tužiteljici K.M. na ime neisplaćenih ličnih invalidnina za period 01.07.2009. – 01.04.2021. godine isplati iznos od 83,07 KM mjesečno zajedno sa zakonskom zateznom kamatom na svaki pojedinačni iznos naknade koji dopijeva svakog prvog u mjesecu za prethodni mjesec, pa do isplate.

Nalaže se tuženoj da tužitelju R.Š. na ime neisplaćenih ličnih invalidnina za period 01.03.2010. – 01.04.2021. godine isplati iznos od 83,07 KM mjesečno zajedno sa zakonskom zateznom kamatom na svaki pojedinačni iznos naknade koji dopijeva svakog prvog u mjesecu za prethodni mjesec, pa do isplate.

Nalaže se tuženoj da tužiteljici R.N. na ime neisplaćenih ličnih invalidnina za period 01.04.2009. – 01.04.2021. godine isplati iznos od 42,60 KM mjesečno zajedno sa zakonskom

zateznom kamatom na svaki pojedinačni iznos naknade koji dospijeva svakog prvog u mjesecu za prethodni mjesec, pa do isplate.

Nalaže se tuženoj da tužitelju M.I. na ime neisplaćenih ličnih invalidnina za period 01.04.2009. – 01.04.2021. godine isplati iznos od 83,07 KM mjesečno zajedno sa zakonskom zateznom kamatom na svaki pojedinačni iznos naknade koji dospijeva svakog prvog u mjesecu za prethodni mjesec, pa do isplate.

Nalaže se tuženoj da tužiteljici S.M. na ime neisplaćenih ličnih invalidnina za period 01.09.2009. – 01.04.2021. godine isplati iznos od 42,60 KM mjesečno zajedno sa zakonskom zateznom kamatom na svaki pojedinačni iznos naknade koji dospijeva svakog prvog u mjesecu za prethodni mjesec, pa do isplate.

Tužena Federacija BiH je dužna nadoknaditi tužiteljima troškove parničnog postupka u iznosu od 3.643,38 KM sa zakonskom zateznom kamatom, počev od dana donošenja ove presude pa do isplate, a sve ovo u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja

Na osnovu člana 400 ZPP tužitelji se oslobađaju obaveze plaćanja sudske takse na tužbu i presudu.”

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu, broj: 65 0 P 797481 21 Gž od 10.10.2024. godine žalba tužitelja je odbijena, a žalba tužene uvažena, prvostepena presuda preinačena, tako da je tužbeni zahtjev tužitelja odbijen u cijelosti, te određeno da svaka strana snosi svoje troškove postupka.

Protiv drugostepene presude reviziju su blagovremeno izjavili tužitelji zbog pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da ovaj sud reviziju usvoji i osporenu presudu preinači tako što će usvojiti tužbeni zahtjev u cijelosti odnosno da pobijanu presudu ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje, a tuženu obaveže na naknadu troškova postupka, uključujući troškove sastava revizije u iznosu od 2.845, 20 KM.

Tužena nije podnijela odgovor na reviziju.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu odredbe člana 241. stav 1. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu: ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci.

Revizija nije osnovana.

Nije ostvaren revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za utvrđenje diskriminacije, te naknadu materijalne štete nastale usljed diskriminatorne radnje. Tužitelji svoje zahtjeve zasnivaju na tvrdnji da su donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom², kao tzv. mimodopski invalidi stavljeni u nepovoljniji položaj u odnosu na invalide - civilne žrtve rata, a jedina razlika između ove dvije kategorije invalidnih lica je u načinu nastanka invaliditeta, te da su takvom zakonskom regulativom tužitelji diskriminirani.

¹ „Službene novine Federacije BiH“ br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

² „Službene novine Federacije BiH“ broj 14/09

Prema činjeničnim utvrđenjima nižestepeni sudovi, na osnovu odredaba člana 18b. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom³ (u daljem tekstu: Zakon) svi tužitelji su stekli pravo na ličnu invalidninu u određenom novčanom iznosu, u skladu sa utvrđenim stepenom invaliditeta. Ova prava su tužitelji izgubili donošenjem navedenog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom (u daljem tekstu: Zakon o izmjenama i dopunama), koji je stupio na snagu 12.03.2009. godine.

Prvostepeni sud je u cijelosti udovoljio tužbenom zahtjevu, smatrajući da je odredbom člana 3. Zakona o izmjenama i dopunama tužena bez objektivnih kriterija razdvojila korisnike prava iz tog zakona na dvije skupine. Jedna skupina su mirnodopski invalidi, koji ostvaruju pravo na ličnu invalidninu tek sa 90% tjelesnog oštećenja, dok su druga skupina civilne žrtve rata koje ostvaruju pravo na ličnu invalidninu već sa 60% tjelesnog oštećenja. Stvaranje razlike između lica čija je invalidnost nastala rođenjem ili povredom, u odnosu na lica čija je invalidnost nastupila u ratu, prema uvjerenju prvostepenog suda, predstavlja različito postupanje za koje ne postoji razumno opravdanje. Stoga taj sud utvrđuje da je donošenjem spornog Zakona o izmjenama i dopunama izvršena sistemska diskriminacija tužitelja, te da nije postojao osnov za izvođenje tužitelja iz stečenih prava ukoliko su ta prava omogućena drugim licima koja se nalaze u istoj činjeničnoj situaciji. Shodno navedenom, prvostepeni sud usvaja tužbeni zahtjev za utvrđenje diskriminacije, kao i za isplatu traženih neisplaćenih ličnih invalidnina

Odlučujući o žalbi tužitelja (u pogledu dosuđenih troškova postupka) drugostepeni sud je istu odbio, dok je žalbu tužene uvažio, te preinačio prvostepene presudu na način da je tužbeni zahtjev tužitelja u cijelosti odbijen. Razlozi za donesenu odluku su zasnovani na činjenicama da je Odlukom Ustavnog suda BiH broj: U-11/22 od 14.07.2022. godine utvrđeno da je član 3. Zakona o izmjenama i dopunama u skladu sa članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, članom 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Budući da tužitelji tužbenim zahtjevom traže utvrđenje da su diskriminirani upravo temeljem odredaba za koje je Ustavni sud BiH utvrdio da nisu diskriminatorne, odnosno da su u saglasnosti sa odredbama Ustava BiH i Evropske konvencije o ljudskim pravima kojima se zabranjuje diskriminacija, drugostepeni sud je našao da je tužbeni zahtjev u tom dijelu neosnovan. Kako je tužiteljima upravo na temelju odredaba člana 3. Zakona o izmjenama i dopunama prestalo pravo koje su do tada uživali po odredbama člana 18b. Zakona neosnovan je i zahtjev tužitelja za novčano potraživanje koje odgovara visini naknade koju su tužitelji ostvarivali do momenta gubitka prava.

Ovakav pravni zaključak drugostepenog suda nije doveden u pitanje navodima revizije.

Drugostepeni sud je, i po ocjeni ovog revizijskog suda, pravilno primijenio materijalno pravo kada je utvrdio da član 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom nije diskriminirajući i da ne daje osnovu za utvrđenje postojanja diskriminacije i isplatu potraživanja koja su predmet zahtjeva tužitelja.

Odredbom člana 3. Zakona o izmjenama i dopunama, na koju tužitelji ukazuju kao osnov diskriminacije, propisano je da se član 18.b. Zakona mijenja i glasi: „Radi ostvarivanja

³ „Službene novine Federacije BiH“ br. 36/99 i 54/04

prava utvrđenih ovim zakonom lica sa invaliditetom razvrstavaju se prema utvrđenom procentu oštećenja organizma u dvije grupe i to: I. grupa - lica sa invaliditetom sa 100% oštećenja organizma, II. grupa - lica sa invaliditetom sa 90% oštećenja organizma“. Ovom izmjenom ranije važeće zakonske odredbe licima sa invaliditetom („mirnodopskim“) koja imaju 60 %, 70% i 80% oštećenja organizma prestalo je pravo na ličnu invalidninu, dok za civilne žrtve rata do takve izmjene nije došlo.

Nesporno je, dakle, da su izmijenjenim Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom propisani različiti uslovi za korištenje naknada u oblasti socijalne zaštite za osobe čiji stepen oštećenja iznosi od 60% do 80% - u zavisnosti od toga da li se radi o licima sa invaliditetom ili o civilnim žrtvama rata.

Međutim, sam različit tretman u pogledu prava na ličnu invalidninu „mirnodopskih“ lica sa invaliditetom, kakvi su tužitelji, i civilnih žrtava rata, nije dovoljan uslov za utvrđenje da su tužitelji u odnosu na uporednu grupu stavljeni u neravnopravan položaj.

Naime, tužena, kao zakonodavac, ovakav nejednak tretman zasniva na legitimnom cilju, te i ovaj sud nalazi da za razliku u postupanju postoji razumno opravdanje. Navedena razlika opravdava se činjenicom da država ima „moralni dug“ prema civilnim žrtvama rata, jer nije bila u stanju da ih zaštiti, te iz tog razloga uspostavljanje prava ove kategorije lica na ličnu invalidninu predstavlja određenu vrstu „ratne reparacije“.

U sferi socijalne i ekonomske politike nadležna javna vlast ima široko polje slobodne procjene, te je najbolje pozicionirana da, imajući u vidu ograničenost resursa, odluči ko će primati pomoć u oblasti socijalne zaštite, koliki će biti iznosi koji se isplaćuju na ime socijalne zaštite, kao i da propiše uslove pod kojim određena lica mogu ostvarivati prava iz oblasti socijalne zaštite. Imajući u vidu da je u konkretnom slučaju tužena, za dvije kategorije lica propisala različit stepen oštećenja organizma kao uvjet za korištenje prava iz socijalne zaštite, konkretno prava na ličnu invalidninu, ali da je za takav različit tretman navela razumno opravdanje, takav se propis ne može smatrati diskriminirajućim.

Pored toga, iz relevantnih odredaba izmijenjenog i dopunjenog Zakona, vidljivo je da država brine za obje navedene kategorije propisujući niz povlastica za sve. Činjenica je da civilne žrtve rata imaju veću mogućnost pristupa u odnosu na ostvarivanje prava na ličnu invalidninu, međutim lica sa invaliditetom koja imaju stepen oštećenja organizma ispod 90% imaju na raspolaganju pogodnosti koje su propisane Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i osposobljavanju invalida. Zbog toga ovakvo propisivanje uslova za ostvarivanje prava na ličnu invalidninu zadovoljava i načelo proporcionalnosti jer uspostavlja pravičnu ravnotežu između javnog interesa i zaštite prava pojedinca.

Ovakav stav zauzeo je i Ustavni sud u svojoj odluci broj: U-11/22 od 14.07.2022. godine, te utvrdio da navedenom zakonskom odredbom nije stavljen prekomjeran teret na lica sa invaliditetom – u koju kategoriju spadaju i tužitelji, u odnosu na civilne žrtve rata.

Shodno navedenom, i ovaj sud nalazi da donošenjem i primjenom Zakona o izmjenama i dopunama tužena ne čini sistemsku diskriminaciju prema tužiteljima u smislu odredaba Zakona o zabrani diskriminacije⁴, te člana 1. Protokola broj 12. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima.

⁴ “Službeni glasnik BiH” br. 59/09 i 66/16

Bez osnova su navodi revizije kojima tužitelji osporavaju razloge na kojima je svoju odluku zasnovao Ustavni sud BiH. Odredbama člana VI.4. Ustava BiH i člana 72. stav 1. i 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine⁵ propisano je da su odluke Ustavnog suda konačne i obavezujuće i da je svako fizičko i pravno lice dužno da ih poštuje, te da su svi organi vlasti dužni, u okviru svojih nadležnosti utvrđenih Ustavom i zakonom, da sprovode odluke Ustavnog suda. Zbog toga se ovaj sud ne može upuštati u ocjenu pravilnosti i zakonitosti odluke Ustavnog suda BiH, te su ovi revizijski prigovori bez uticaja na pobijanu presudu.

Kako ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, kao ni razlog na koji ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, revizija tužitelja je odbijena kao neosnovana, primjenom odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku.

Zahtjev revidenata za naknadu troškova sastava revizije odbijen je na osnovu odredbe člana 397. stav 1. u vezi sa članom 386. stav 1. Zakona o parničnom postupku, jer revidenti nisu postigli uspjeh u revizijskom postupku.

Predsjednica vijeća
Svjetlana Milišić-Veličkovski, s.r.

⁵ "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj: 94/14

